

SEPARATISME I CONSTRUCCIÓ IMPERIAL AL SEGLE XXI

James Petras

24/06/2008

www.rebellion.org

(Traduït al castellà per S. Seguí)

Introducció: El context històric

Durant la moderna història imperial, divideix i venceràs ha estat la divisa essencial que ha permès que països europeus relativament petits i pobres de recursos conquerissin nacions molt majors en mida i població, i més riques en recursos naturals. Es diu que per cada funcionari britànic destacat a la Índia, hi havia cinquanta sijs, gurkas, musulmans i hindús a l'exèrcit colonial britànic.

La conquesta europea d'Àfrica i Àsia la dirigiren oficials blancs i la lluitaren soldats negres, rogencs i grocs, perquè el capital blanc pogués explotar als seus treballadors i als de color. Les diferències regionals, ètniques, religioses, sectàries, tribals, comunitàries i altres, foren polititzades i explotades de manera que permeteren als exèrcits imperials la conquesta de pobles guerrers. En dècades recents, els constructors de l'imperi estadunidenc s'han convertit en els grans promotors de l'estratègia de divideix i venceràs en el món sencer. Als anys 70, la CIA va deixar de promoure les dubtoses virtuts del capitalisme i la democràcia, i passà a alienar-se, finançant-les i dirigint-les, amb les èlits religioses, ètniques i regionals que s'oposaven als règims nacionals independents o hostils a la construcció imperial estadunidenc a tot el món.

La clau de la construcció imperial per via militar d'Estats Units descansa en dos principis: la invasió militar directa i el foment de moviments separatistes que puguin portar a la confrontació militar.

La construcció imperial al segle XXI ens mostra la pràctica ampliada d'ambdós principis a Iraq, Afganistan, Iran, Líban, Xina (Tibet), Bolívia, Equador, Venezuela, Somàlia, Sudan, Birmània i Palestina. És a dir, a qualsevol país en el que Estats Units no pugui instal·lar un govern satèl·lit estable recorrerà al finançament i el foment d'organitzacions i líders separatistes que utilitzen pretextos ètnics, religiosos i regionals.

Fidel als principis tradicionals de la construcció imperial, Washington sols recolza als separatistes als països que es neguen a sotmetre's a la seva dominació imperial, mentre que s'oposa als separatistes que ofereixen resistència a l'imperi i als seus aliats. És a dir, els ideòlegs imperials no són ni hipòcrites ni utilitzen un doble raser (com amb freqüència afirmen els seus crítics d'esquerres), sinó que mantenen públicament el principi de preferència imperial a l'hora d'avaluar els moviments separatistes i concedir-los o negar-los

el seu recolzament. En canvi, molts crítics de l'imperi aparentment progressistes fan declaracions universals a favor del dret de l'autodeterminació i inclús l'apliquen als grups separatistes més rancis i reaccionaris patrocinats per l'imperi, amb resultats catastròfics. A les nacions independents i les seves gents, quan s'oposen a grups separatistes recolzats per Estats Units, se les bombardeja fins la destrucció i se'ls col·loca el sobrenom de criminals de guerra. Als que s'oposen als separatistes i viuen al nou Estat se'ls assassina o se'ls força a l'exili. Els pobles alliberats sofreixen la tirania i l'empobriment induït pels separatistes recolzats per Estats Units, i molts es veuen obligats a emigrar a altres països per la seva supervivència econòmica.

Cap, o quasi cap, dels crítics progressistes de la URSS que recolzaven la separació de les seves repúbliques ha mostrat en cap moment cap remordiment i menys encara cap reflexió autocrítica, inclús davant les catàstrofes socioeconòmiques i polítiques als estats secessionistes que duren ja dècades. I aquests mateixos progressistes avui segueixen predicant els grans principis morals a aquells que els qüestionen i rebutgen alguns moviments separatistes perquè provenen i sobrepassen els esforços per ampliar l'imperi d'EUA.

En aquestes últimes dècades, l'èxit de Washington en la cooptació dels anomenats liberals progressistes en recolzament als moviments separatistes llestos per a ser satèl·lits imperials ha estat notable i les conseqüències pels drets humans, nefastes.

La major part dels progressistes europeus i estadunidencs recolzaren als grups que segueixen:

1. Fonamentalistes bosnians recolzats per EUA, neofeixistes croates i terroristes albano-kosovars, amb el resultat de neteges ètniques i la conversió dels seus Estats abans sobirans en bases militars d'EUA, governs satèl·lits i desastres econòmics, destruint totalment l'estat del benestar multinacional iugoslau;

2. Fonamentalistes islàmics afganesos, recolzats per EUA, que provocaren la destrucció d'un règim polític afganès laic i reformista, promotor de la igualtat de la dona i d'importantes campanyes antifeudals en les que participaren homes i dones, d'una reforma agrària general i d'amplis programes sanitaris i educatius. Com a resultat dels èxits militars tribals EUA-islàmics, milions de persones resultaren mortes, desplaçades i desposseïdes, i els caps militars tribals medievals, anticomunistes fanàtics, destruïren la unitat del país.

3. La invasió d'Iraq per EUA, que destruí l'estat modern, laic, nacionalista i d'avançat sistema socioeconòmic d'aquest país. Durant la ocupació, el recolzament d'EUA a moviments religiosos i tribals, clans i moviments separatistes ètnics ha conduït a l'expulsió de més del 90% de la seva classe científica i professional moderna i de la matança de més d'1.000.000 d'iraquians... tot això en nom de la substitució d'un règim repressiu i, sobretot, de la destrucció d'un Estat oposat a l'opressió israelita de Palestina.

És evident que la intervenció militar d'EUA promou el separatisme com a mitjà per l'establiment d'una base regional de recolzament. El separatisme facilita la creació de governs titella minoritaris i té per funció contrarestar a països veïns oposats a les depredacions de l'imperi. En el cas d'Iraq, el separatisme kurd recolzat per EUA precedí a la campanya d'aïllament d'un adversari, i de creació de coalicions internacionals per a pressionar i debilitar al Govern central. Washington ressaltava les atrocitats d'aquests règims com casos de Drets Humans per alimentar campanyes globals de propaganda. Més recentment, s'ha fet evident en les protestes teocràtiques tibetanes finançades per EUA contra Xina.

Els separatistes reben ajuda en tant que potencials tropes de xoc terroristes per atacar sectors econòmics estratègics i proporcionar la informació, real o fabricada, com en el cas d'Iran entre els kurds i altres grups de minoria ètnica.

Per què el separatisme?

Els constructors de l'imperi no sempre recorren als grups separatistes, especialment quan tenen satèl·lits a escala nacional que controlen l'Estat. És sols quan el seu poder es limita a alguns grups concentrats territorial o ètnicament quan els seus serveis secrets recorren als moviments separatistes i els promouen. Estats Units recolza el moviment separatista durant un procés gradual, començant per l'exigència d'una major autonomia i descentralització, i mitjançant moviments tàctics destinats a adquirir una base de poder polític local, acumular recursos econòmics, reprimir grups antiseparatistes i minories ètniques o religioses polítiques locals vinculades al Govern central (com la repressió de les comunitats cristianes a l'Iraq septentrional, reprimides pels separatistes kurds pels seus llaços amb el partit Baas, o els Roma de Kosovo, expulsats i assassinats pels albanos-kosovars a causa del seu recolzament al sistema federal iugoslau). La temptativa d'usurpar a la força els recursos nacionals i la substitució dels aliats locals del Govern central porta a confrontacions i a conflictes amb el poder legítim del Govern central. És a l'arribar a aquest punt quan el recolzament (imperial) exterior és crucial per a la mobilització dels mitjans de comunicació de masses per denunciar la repressió de moviments nacionals pacífics simplement exercint el seu dret a l'autodeterminació. Un cop que la màquina imperial de propaganda dels mitjans de comunicació de masses toca la noble retòrica de l'autodeterminació i l'autonomia, la descentralització i l'autogovern, la gran majoria de les ONG finançades per EUA i Europa se sumen a la coral i ataquen els esforços del Govern per mantenir un estat-nació unificat estable. En nom de la diversitat i d'un Estat multiètnic, les ONG d'obediència occidental proporcionen un suport ideològic als pro-imperialistes. Quan els separatistes tenen èxit, i arriben a assassinar i realitzar neteges de les minories ètniques i religioses lligades al govern central anterior, les ONG guarden un estrepitós silenci o inclús justifiquen amb complicitat les massacres com una reacció excessiva a la repressió prèvia. La màquina propagandística d'Occident arriba a celebrar l'expulsió per part de l'Estat separatista de centenars de milers de persones, com fou el cas amb els serbis i Roma de Kosovo i de la regió croata de Krajina amb titulars com "Els serbis fugen a la carrera: els hi està ben merescut",

acompanyats de fotos en les que tropes de la OTAN supervisen el trasllat de famílies indigents des dels seus pobles i ciutats ancestrals a camps esquàlids en una bombardejada Sèrbia. Al mateix temps, els polítics occidentals xiuxiuegen bateries sobre les matances de civils serbis pel KLA, com per exemple quan l'anterior ministre d'Assumptes Exteriors alemany, Joschka Fischer (de Els Verds) es va lamentar de la següent manera: "Comprenc el dolor que senten vostès (els del KLA), però no haurien de llançar granades a nens (serbis) en edat escolar".

El pas de l'autonomia en un estat federal a un estat independent es fonamenta en l'ajuda canalitzada i administrada per l'Estat imperial a la regió autònoma, consolidant així la seva existència de facto com un estat independent. Això ha passat clarament en l'evolució des de 1991 fins avui del Kurdistan d'Iraq Septentrional, en un principi no fly zone (zona de prohibició de vols) i ara regió autònoma.

El mateix principi d'autodeterminació exigida per EUA i els seus satèl·lits separatistes se li nega a altres minories del mateix territori. En canvi, els mitjans de comunicació de propaganda d'EUA fan referència a ells com a agents o cavalls de Troia del Govern central.

Consolidat per l'ajuda exterior imperial, i les relacions empresarials amb les empreses transnacionals d'EUA i la UE, recolzats per forces paramilitars i quasi militars locals de policia (així com per quadrilles criminals organitzades), el règim autònom declara la seva independència, i és reconegut poc després pels seus patrons imperials. Rere la independència, el règim separatista ofereix concessions territorials i instal·lacions per a la construcció de bases militars d'EUA. El patró imperial gaudeix de privilegis d'inversió, el que compromet seriosament la sobirania nacional.

L'exèrcit d'ONG locals i internacionals rarament formula alguna objecció a aquest procés d'incorporació a l'Imperi de l'entitat independent, ni tan sols quan el propi poble alliberat s'hi oposa. En la majoria dels casos el grau de governament local i llibertat d'acció del règim independent és menor que quan era una regió autònoma o federal a l'estat nacionalista unificat previ.

No és estrany que els règims separatistes formin part de moviments irredentistes vinculats a contraparts en altres estats. Quan els moviments irredentistes transnacionals desafien als estats veïns que són també objectius dels constructors d'imperi estadunidencs, passen a ostentar la funció de plataformes de llançament d'atacs militars de baixa intensitat i d'activitats terroristes de les forces especials.

Per exemple, quasi totes les organitzacions separatistes kurdes tenen elaborat un mapa del Gran Kurdistan que cobreix un terç de la zona sud-est de Turquia, l'Iraq Septentrional, una quarta part d'Iran, parts de Síria i qualsevol altre lloc on puguin trobar un enclavament kurd. Els comandos estadunidencs operen al costat dels separatistes kurds i terroritzen poblacions iranianes en nom de l'autodeterminació, i grups kurds amb fort recolzament militar d'EUA han ocupat i governen Iraq septentrional i proporcionen tropes mercenàries peshmerga per

massacrar la població àrab-iraquiana en ciutats i pobles que s'oposen a l'ocupació d'EUA, a les regions centrals, occidentals i meridionals. Aquests grups han iniciat el desplaçament forçat de no kurds (àrabs, cristians caldeus, turcomans, etc.) del nomenat Kurdistan Iraquià i han procedit a la incautació de les seves llars, negocis i explotacions agrícoles. Els separatistes kurds recolzats per EUA han creat conflictes amb el Govern turc veí, doncs Washington intenta retenir als seus satèl·lits kurds per la seva utilització a Iraq, Iran i Síria sense per això enemistar-se amb el seu client estratègic de la OTAN: Turquia. Però els activistes separatistes turc-kurds del PKK han alabat a EUA pel que qualifiquen de colonialisme progressista en el desmantellament efectiu d'Iraq i la formació dels fonaments d'un Estat kurd.

La decisió d'EUA de col·laborar amb l'exèrcit turc, o de tolerar almenys els seus atacs militars contra certes zones ocupades pels separatistes kurds del PKK amb seu a Iraq forma part de la seva política global de donar prioritat a les aliances imperials estratègiques i els seus aliats per damunt i contra qualsevol moviment separatista que els amenaci. Per tant, mentre que EUA recolza als separatistes kosovars contra Sèrbia, s'oposa als separatistes d'Abjasia que lluiten contra el seu govern satèl·lit de la República de Geòrgia. Mentre que EUA recolza als separatistes txetxens contra el govern de Moscou, s'oposa als separatistes bascos i catalans en la seva lluita contra l'aliat de la OTAN de Washington, Espanya. A la vegada que Washington ha finançat sobradament als separatistes bolivians dirigits pels oligarques de Santa Cruz contra el govern central a La Paz, recolza la repressió del govern xilè davant les demandes dels indígenes maputxe dels seus drets a la terra i als recursos de la zona meridional i central de Xile.

És evident que autodeterminació i independència no són principis universals que defineixin la política exterior d'EUA, ni mai ho han estat, com testimonien les guerres d'EUA contra les nacions índies, els esclavistes secessionistes surenys i les invasions recurrents d'Estats llatinoamericans, asiàtics i africans independents. El que regeix en la política d'EUA és la qüestió de si un moviment separatista, els seus líders i programa fomenten o no la construcció de l'imperi. Però poques vegades els anomenats progressistes, esquerranosos o antiimperialistes, plantegen la pregunta inversa: debilita el moviment separatista o d'independència a l'imperi i consolida les forces antiimperialistes, o no? Si acceptem que el problema determinant és la derrota de la màquina de matar milions de persones anomenada imperialisme estadunidenc, aleshores és legítim evaluar i recolzar determinats moviments independentistes, així com rebutjar-ne d'altres. No hi ha res d'hipòcrita o incòmode en l'augment de més alts principis en prendre aquestes decisions polítiques. És sabut que Hitler justificà la invasió de Txecoslovàquia en defensa dels separatistes dels Sudets, igual que una sèrie de presidents estadunidencs han justificat la divisió d'Iraq en nom de la defensa dels kurds, o dels sunnites o dels xiïtes, o qualsevol que siguin els líders tribals que es presten a la construcció imperial d'EUA. El que defineix la política antiimperialista no són els principis abstractes sobre autodeterminació sinó la concreció de a qui es refereix el prefix auto de la paraula autodeterminació, quines forces polítiques lligades a quina configuració de poder internacional estan fent quines demandes polítiques i amb quins propòsits polítics. Com a Bolívia avui, en que una oligarquia racista de dretes

mestressa del sector de l'agroexportació, s'està fent amb el control de la regió més fèrtil i rica en recursos energètics, que conté el 75% dels recursos naturals del país, en nom de l'autodeterminació i l'autonomia, a la vegada que expulsa i violenta a indígenes empobrits. S'ha de preguntar-se sobre quina base pot el moviment d'esquerres o antiimperialista oposar-s'hi, si no és perquè el contingut de classe, raça i nacional d'aquesta demanda és antiètic a un principi més important: la sobirania popular basada en els principis democràtics de regla de majoria i igualtat d'accés a la riquesa pública.

Separatisme a Amèrica Llatina: Bolívia, Venezuela i Equador

Aquests últims anys els candidats recolzats per EUA han guanyat i perdut eleccions nacionals a Amèrica Llatina. És evident que EUA ha retingut l'hegemonia sobre les èlits governants a Mèxic, Colòmbia, Amèrica Central, Perú, Xile, Uruguai i alguns dels Estats insulars del Carib. Als estats on l'electorat ha recolzat a opositors a la dominació d'EUA, com Venezuela, Equador, Bolívia i Nicaragua, la influència de Washington descansa en funcionaris regionals, provincials i locals elegits. És prematur afirmar, com declara el Council for Foreign Relations (Consell de Relacions Internacionals) que l'hegemonia estadounidenca a Amèrica Llatina sigui cosa del passat. Un sol ha de llegir els documents econòmics i polítics que fonamenten els creixents llaços econòmics i militars entre Washington i el règim de Calderón a Mèxic, els règims de García a Perú, Bachelet a Xile i Uribe a Colòmbia per adonar-se de que l'hegemonia d'EUA encara preval en regions importants d'Amèrica Llatina. Si mirem més enllà del nivell governamental nacional, inclús en Estats en els que no hi hagi hegemonia estadounidenca, la influència d'EUA encara és un factor poderós que forma el comportament polític d'activitats empresarials de dreta potents, èlits polítiques, financeres i regionals a Venezuela, Equador, Bolívia i Argentina. A finals de maig de 2008, els moviments regionalistes recolzats per EUA estaven a la ofensiva, establint un règim secessionista de facto a Santa Cruz a Bolívia. A Argentina, l'èlit del negoci de l'agroexportació ha organitzat un tancament patronal a escala nacional que afecta a la producció i a la distribució, recolzat per les grans confederacions industrials, financeres i comercials, contra un impost a l'exportació promogut pel govern de centre-esquerra de Cristina Kirchner. A Colòmbia, EUA està negociant amb el president paramilitar Álvaro Uribe sobre l'emplaçament d'una base militar a la frontera amb l'estat veneçolà de Zulia, de gran riquesa petrolera, que es dona la casualitat que està regit per l'únic governador oposat a Chavez al poder, un promotor decidit de l'autonomia o la secessió. A Equador, l'alcalde de Guayaquil, recolzat pels mitjans de comunicació de dretes i els desacreditats partits polítics tradicionals, ha proposat l'autonomia respecte al Govern central del president Rafael Correa. El procés de desmembrament nacional impulsat per l'imperi és molt desigual a causa dels diversos graus de les relacions polítiques de poder entre el Govern central i els secessionistes regionals. Els secessionistes bolivians de dretes són els que més han avançat, havent arribat a organitzar i guanyar un referèndum i declarant-se una unitat de govern independent amb el poder de recaptar impostos, formular la política econòmica exterior i crear la seva pròpia força de policia.

L'èxit de Santa Cruz secessionista és degut a la incapacitat política i a la total incompetència del règim d'Evo Morales i el seu vicepresident Álvaro García Linera, que va promoure l'autonomia per a les moltes nacions índies empobrides (o indianisme) i va acabar assentant les bases perquè els oligarques racistes blancs aprofitessin la oportunitat d'establir la seva pròpia base separatista de poder. A mesura que els separatistes aconseguien el control de la població local, procediren a intimidar als indis i sindicalistes partidaris del govern d'Evo Morales, sabotejaren violentament l'Assemblea Constitucional i rebutjaren la Constitució, mentre aconseguien constants concessions del dèbil i conciliatori govern central de Morales. Mentre els separatistes liquidaven la Constitució i utilitzaven el seu control dels mitjans principals de producció i exportació per a incorporar altres províncies, formant un arc geogràfic de sis províncies, i la influència en altres dues en el seu esforç per degradar al Govern nacional. El règim indianista de Morales-García Linera, compost en gran part de mestissos ex-empleats d'ONG finançades a l'estranger, mai utilitzà el seu poder i el monopoli constitucional formal de la força legítima per a fer complir l'ordre constitucional i per a declarar fora de la llei i per dur davant dels jutges les violacions per part dels secessionistes de la integritat nacional i el seu rebuig de l'ordre democràtic.

Morales mai mobilitzà el país, ni a la majoria de les organitzacions populars de la societat civil, ni tan sols va recórrer a l'exèrcit per derrotar als secessionistes. En canvi continuà amb la seves impotents súpliques de diàleg i compromís, amb el que les seves concessions a l'autogovern de la oligarquia sols reforçaren l'impuls d'aquesta cap al poder regional. Com a estudi de cas de governament fallit, davant una amenaça separatista reaccionària per a la nació, el govern de Morales-García Linera representa un fracàs lamentable a l'hora de defensar la sobirania popular i la integritat de la nació.

Les lliçons bolivianes de govern fallit han de servir d'ombrívol recordatori a Chavez a Venezuela i a Correa a Equador: a no ser que actuïn amb tota la força de la Constitució per frenar els embrionaris moviments separatistes abans de que aconseguixin una base de poder, s'enfrontaran també a la desintegració dels seus països. L'amenaça més gran està a Venezuela, on els militars estatunidencs i colombians han construït bases a la frontera que limita amb l'estat veneçolà de Zulia, infiltrant comandos i forces paramilitars a la província. La presa d'aquesta província rica en petroli la consideren un cap de pont per privar a l'Estat veneçolà dels seus ingressos vitals provinents del petroli i desestabilitzar al Govern central.

Després de varis anys d'existència d'un moviment separatista recolzat i finançat per Washington a Bolívia, alguns acadèmics i experts progressistes n'han pres nota i han publicat comentaris crítics. Lamentablement, aquests articles manquen de qualsevol context explicatiu, i ofereixen poca comprensió de com el separatisme llatinoamericà encaixa en l'estratègia a llarg termini i de gran envergadura de construcció de l'imperi estatunidenc durant el passat quart de segle.

Avui, els moviments separatistes promoguts per EUA a Amèrica Llatina estan actius com a mínim en tres països. A Bolívia, les províncies de la mitja lluna (Santa Cruz, Beni, Pando i Tarija) han convocat amb èxit referèndums provincials d'autonomia, heus ací el terme utilitzat per a secessió. El 4 de maig de 2008 els separatistes de Santa Cruz van tenir èxit: amb una participació de quasi el 50% del cens de votants, aconseguiren el 80% de vots favorables. El 15 de maig, l'èlit polític-empresarial anuncià la formació de ministeris de comerç exterior i seguretat interna, assumint així els poders efectius d'un estat secessionista. El Govern d'EUA, dirigit per l'ambaixador Goldberg, proporcionà recolzament financer i polític a les organitzacions cíviqes secessionistes de dretes, mitjançant els seus programes d'ajut de 125 milions de dòlars que gestiona AID (US Agency for International Development), les seves desenes de milions del programa contra la droga, i a través de les ONG favorables a la secessió finançades mitjançant el seu organisme NED (National Endowment for Democracy). A les reunions de la Organització d'Estats Americans i altres reunions regionals, EUA es va negar a condemnar els moviments separatistes.

A causa de la completa incompetència i falta de lideratge polític nacional del president Evo Morales i dels seu vicepresident Álvaro García Linera, l'Estat bolivià s'està atomitzant en una sèrie de cantons autònoms, dons ja altres Governos provincials intenten usurpar el poder polític i fer-se càrrec dels seus recursos econòmics. Des del principi, el règim Morales-García Linera firmà una sèrie de pactes polítics, adoptà polítiques i aprovà concessions a les èlits oligàrquiques de Santa Cruz, que va permetre que reconstruïssin efectivament la seva base política natural de poder, sabotegessin una assemblea constitucional escollida i soccavessin efectivament l'autoritat del Govern central. L'èxit de la dreta s'ha produït en menys de dos anys i mig, el que és especialment sorprenent si es té en compte que al 2005, el país va viure una sublevació popular important que va substituir a un President de dretes, quan milions de treballadors, miners, camperols i indis es van apoderar dels carrers. És un tribut al absolut desgovern de Morales i García Linera que el país hagi passat tant ràpida i decisivament des d'un estat de poder popular insurreccional a un país fragmentat i dividit, en el que una èlit agroexportadora separatista s'ha fet amb el control del 80% dels recursos productius del país, mentre el Govern central escollit protesta dèbilment.

L'èxit de la classe dirigent regional secessionista boliviana ha donat ales a moviments similars d'autonomia a Equador i Venezuela, dirigits per l'alcalde de Guayaquil (Equador) i el governador de Zulia (Venezuela). És a dir, el fracàs polític del govern de Morales i García Linera a Bolívia, recolzat per Estats Units, ha portat al govern d'aquest país a associar-se amb oligarques a Equador i Venezuela per repetir l'experiència de Santa Cruz en un procés de separatisme antirevolucionari permanent.

El separatisme i la ex URSS

La derrota del comunisme a la URSS va tenir poc a veure amb el que l'ex assessor de seguretat nacional estadunidenc Zbigniew Brzezinski qualificà com "ruïna del sistema degut a la carrera armamentística". Fins al final, les

condicions de vida eren relativament estables i els programes de benestar seguien funcionant quasi a nivells òptims, i els programes científics i culturals rebien una part substancial del gasto públic. Les èlits governants posteriors al sistema comunista no responien a la propaganda estadounidenca sobre les virtuts del lliure mercat i la democràcia, com pretengueren els presidents Ronald Reagan, George Bush pare i Bill Clinton: ho prova de forma evident el sistema polític i econòmic que imposaren al prendre el poder, i que ni fou democràtic ni basat en mercats competitius. Els nous governs de base ètnica s'assimilaren a monarquies despòtiques, depredadores i nepotistes que regalaren -privatitzaren- a un grapat d'oligarques i monopolis estrangers la riquesa pública acumulada durant els 70 anys anteriors de treball col·lectiu i inversió.

La principal força ideològica impulsora de les polítiques separatistes és la política d'identitat ètnica, fomentada i finançada pels organismes d'intel·ligència i propaganda d'EUA. La política d'identitat ètnica, que reemplaçà el comunisme, està basada en vincles verticals entre l'èlit i les masses. Les noves èlits governen mitjançant un nepotisme de tipus clànic-família-religiós-mafiós, finançat i impulsat amb el pillatge i la privatització de la riquesa pública creada sota el comunisme. Al arribar al poder, les noves èlits polítiques privatitzaren la riquesa pública transformant-la en riquesa familiar i es convertiren, ells i els seus còmplices, en una classe governant oligàrquica. En la majoria dels casos, el vincles ètnics entre les èlits i els subjectes es dissolgueren davant el deteriorament de les condicions de vida, les desigualtats profundes de classe, les eleccions manipulades i la repressió de l'Estat.

A tots els ex estats de la URSS, la única reivindicació de les noves classes dirigents en matèria de legitimitat social es basa en al pertinença a una identitat ètnica comú. Han tret la pols a símbols medievals i monàrquics del passat llunyà, traient de l'armari monarques absolutistes, paràsites jerarquies religioses, senyors de la guerra precapitalistes, emperadors sagnants i banderes nacionals dels dies del feudalisme terratinent per forjar una història i una identitat comuns amb les masses recent alliberades. El repetit recurs a passats símbols reaccionaris és plenament apropiat: les actuals polítiques de despotisme, pillatge i culte a la personalitat guarden ressonàncies de passats guerrers històrics, i senyors i pràctiques feudals.

A mesura que els nous dèspotes post URSS han perdut el seu llustre ètnic com a conseqüència de la decepció pública amb el pillatge depredador nacional i estranger de la riquesa nacional, han recorregut a l'ús sistemàtic de la força.

L'èxit major de l'estratègia estadounidenca de promoure el separatisme fou la destrucció de la URSS, no la promoció de democràcies capitalistes independents viables. Washington va aconseguir la exacerbació de conflictes ètnics entre els russos i les restants nacionalitats, animant a alguns caps comunistes locals a separar-se de la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques i a formar estats independents en els que els nous governants poguessin compartir el botí del tresor local amb els seus nous socis occidentals. Els esforços de desestabilització realitzats per EUA als països comunistes, especialment després de la dècada de 1970 no competiren en

millors condicions de vida, millor creixement industrial o programes de benestar més generosos. En canvi, la propaganda occidental es va centrar en la solidaritat ètnica, un tema que soccava la solidaritat de classe i la lleialtat a l'estat i a la ideologia comunista, i consolidà a unes èlits prooccidentals, especialment entre intel·lectuals públics i caps comunistes convertits en salvadors nacionalistes.

El punt clau de l'estratègia occidental era sobretot la desintegració de la URSS mitjançant moviments separatistes, tot i que aquests estiguessin formats per fanàtics fonamentalistes religiosos, polítics gangsterils, economistes liberals formats a Occident o caps militars ambiciosos i amb aspiracions. L'únic que importava era que enarboressin la bandera separatista de l'autodeterminació. Més tard, en el període post soviètic, les noves èlits procapitalistes foren elevades a la categoria de membres de la OTAN i estats satèl·lits.

Les polítiques de Washington en el període post separatista seguiren un procés en dues etapes: en la primera fase, va predominar el recolzament no diferenciat a qualsevol que apostés per la desintegració de la URSS; a la segona fase, EUA intentà promocionar a la facció més favorable a la OTAN i als liberals de mercat, per exemple en les anomenades revolucions de colors a Geòrgia i Ucraïna. El separatisme es considerà com a pas preliminar cap a una etapa avançada de subordinació a l'imperi estadunidenc. La noció d'estats independents és virtualment inexistent per a constructores d'aquest imperi. En el millor dels casos existeix com a etapa transitòria d'una constel·lació de poder a un nou imperi dirigit per EUA.

En el període posterior a la desintegració de la URSS, les temptatives de Washington de reclutar noves èlits pro capitalistes i crear estats satèl·lits van tenir un relatiu èxit. Alguns països van obrir les seves economies a una explotació no regulada, especialment dels seus recursos energètics. Altres, oferiren emplaçaments per a bases militars. En molts casos, els governants locals intentaren negociar amb els poders mundials a la vegada que augmentaven la seva pròpia fortuna mitjançant el pillatge.

Cap de les repúbliques ex soviètiques va arribar a desenvolupar un Estat democràtic independent que permetés recuperar els nivells de vida que el seu poble posseïa en els temps soviètics. Alguns governants convertiren els seus països en dictadures teocràtiques, en les que notables religiosos i el dictador es recolzaven mútuament. Cap d'elles va mantenir la xarxa de seguretat social o els sistemes educatius d'alta qualitat de l'era soviètica. Tots els règims post soviètics magnificaren les desigualtats socials i multiplicaren el número d'empreses de característiques mafioses. Els delictes violents creixeren geomètricament, fomentant la inseguretat cada cop més gran del ciutadà.

L'èxit del separatisme induït per EUA va crear, en la majoria dels casos, oportunitats enormes per al pillatge occidental i asiàtic de matèries primes, especialment els recursos petrolífers. L'experiència dels nous estats independents fou, en el millor dels casos, una il·lusió transitòria, a mesura que la èlit governant passà directament a l'esfera d'influència occidental o es

convertí en una mera tapadora de la subordinació estructural profunda als circuits d'exportació de matèries primes i financers dominats per Occident.

Després de la desintegració de la URSS, els estats occidentals es van aliar amb les repúbliques que més s'ajustaven als seus interessos. En alguns casos firmaren acords amb els seus governants per a establir bases militars, omplint per això les butxaques del dictador de torn mitjançant préstecs. En altres casos, s'asseguraren un accés privilegiat als recursos econòmics mitjançant empreses mixtes. En altres, simplement ignoraren als estats de menys recursos i els deixaren caure en la misèria i el despotisme.

Separatisme: Europa de l'Est, Balcans i els països bàltics

L'aspecte més destacat de la desintegració del bloc soviètic fou la rapidesa i minuciositat amb que els països passaren del Pacte de Varsòvia a la OTAN, i del domini polític soviètic al control econòmic d'EUA i la UE en quasi tots els seus sectors econòmics importants. El pas d'una a una altra forma de subordinació política, econòmica i militar ressalta la naturalesa transitòria de la independència política, la superficialitat del seu significat operatiu i la hipocresia espectacular de la nova èlit governant que denunciava alegrement la dominació soviètica mentre entregava la major part dels sectors econòmics al capital occidental i una part del seu territori a la OTAN perquè construís les seves bases, mentre que al mateix temps facilitava forces militars mercenàries per lluitar a les guerres imperials estadounidenques en un grau molt major a qualsevol altre registrat durant el període soviètic.

El separatisme en aquests àmbits era una ideologia per a debilitar a la coalició hegemònica adversària, tant millor com més incorporessin als seus membres a una coalició més virulenta i agressiva de construcció d'imperi.

Iugoslàvia i Kosovo: separatisme forçat

L'exitosa desintegració de la URSS i de l'aliança del Pacte de Varsòvia animà a EUA i la UE a destruir Iugoslàvia, l'últim país independent fora del control d'aquests a Europa Occidental. La demolició de Iugoslàvia la va iniciar Alemanya després de la seva annexió i demolició de l'economia d'Alemanya Oriental. Poc després es va estendre a les repúbliques d'Eslovènia i Croàcia. EUA, un recent arribat relatiu a la divisió dels Balcans, es va centrar en Bòsnia, Macedònia i Kosovo. Mentre que Alemanya s'estenia per la conquesta econòmica, EUA, fidel a la seva missió militarista, recorria a la guerra en aliança amb els reconeguts gàngsters terroristes albanos-kosovars del paramilitar Kosovo Liberation Army (KLA) o Exèrcit d'Alliberament de Kosovo. Sota el lideratge del sionista francès Bernard Kouchner, les forces de la OTAN facilitaren la purga ètnica, l'assassinat i la desaparició de desenes de milers de serbis, Roma i dissidents albanos-kosovars no separatistes.

La destrucció de Iugoslàvia és completa: la restant i fracturada República de Sèrbia ara ja està a mercè d'EUA i els seus aliats europeus. Pel 2008 hauria resultat escollida una coalició recolzada per la UE i EUA, i favorable a la OTAN, i havien desaparegut les últimes restes de Iugoslàvia i la seva herència històrica de socialisme autogestionari.

Conseqüències del separatisme a la URSS, Europa Oriental i els Balcans

A totes les regions on triomfà el separatisme patrocinat i finançat per EUA, les condicions de vida s'enfonsaren, es va produir un pillatge massiu dels recursos públics en nom de la privatització, i s'assoliren nivells sense precedents de corrupció política. Una xifra entorn a un terç de la població va fugir a Europa Occidental i Amèrica del Nord fugint de la gana, la inseguretat personal - delinqüència- , l'atur i un futur dubtós.

Políticament, el gangsterisme i el número extraordinari d'assassinats conduïren als empresaris que desenvolupaven activitats legítimes a pagar sumes exorbitants d'extorsió, a mesura que una nova classe de delinqüents reconvertits en empresaris es feia càrrec de l'economia i firmava dubtosos acords d'inversió i empreses mixtes amb empreses transnacionals de la UE, EUA i Àsia.

Els països ex soviètics rics en recursos energètics d'Àsia central i meridional passaren a ser governats per dictadors opulents que acumularen fortunes de milers de milions de dòlars en el curs de la demolició de les normes igualitàries, la sanitat generalitzada i les institucions científiques i culturals preexistents. Les institucions religioses adquiriren el poder per damunt de les associacions científiques i professionals, i contra aquestes, invertint els progressos educatius dels setanta anys anteriors. La lògica del separatisme es va estendre des de les repúbliques als nivells subnacionals, en un procés en el que els senyors de la guerra i caps ètnics rivalitzaven en la creació de la seva pròpia entitat autònoma, amb el resultat de guerres sagnants, nous episodis de neteges ètniques i noves fugides de refugiats de les zones en conflicte.

Les promeses fetes per EUA sobre els beneficis que anava a aportar el separatisme no es compliren mínimament. En el millor dels casos la petita èlit governant i els seus socis colliren una riquesa enorme, el poder i el privilegi a expenses de la gran majoria. Qualsevol que fossin les satisfaccions simbòliques inicials, que la població de classes baixes pot haver experimentat durant la seva efímera independència, la nova bandera i el poder religiós restaurat van anar sent erosionats per la paralitzant pobresa i les lluites internes violentes pel poder que pertorbaren les seves vides. La veritat de l'assumpte és que milions de persones fugiren dels seus estats recent independents, i preferiren convertir-se en refugiats i ciutadans de segona classe en països estrangers.

Conclusió

La fal·làcia major dels suposats liberals i les ONG progressistes en la seva defensa de l'autonomia, la descentralització i l'autodeterminació consisteix en que aquests abstractes conceptes eviten la pregunta històrica fonamental i la pregunta política de fons: a quina classe, raça o bloc polític s'està transferint el poder? Durant més d'un segle, a EUA, la bandera que enarboraven els terratinents surenys de dretes racistes, que governaven per la força i el terror sobre la majoria de negres pobres era la dels drets dels Estats, és a dir la supremacia, la llei i l'ordre locals sobre l'autoritat del Govern federal i de la Constitució nacional. La lluita entre els drets federals i els dels estats fou una lluita entre una oligarquia sudista reaccionària i una coalició urbana septentrional progressista formada per treballadors i classe mitjana.

Hi ha una necessitat fonamental de desmitificar la noció d'autonomia, examinant les classes que l'exigeixen, les conseqüències de la descentralització del poder en termes de distribució d'aquest, de la riquesa i del poder popular i els benefactors externs d'un canvi de l'Estat nacional a les èlits de poder locals i regionals.

De la mateixa manera, la irreflexiva forma amb que alguns llibertaris abracen cada demanda d'autodeterminació ha conduït a alguns dels crims més horribles dels segles XX i XXI. En molts casos els moviments separatistes han fomentat o han estat producte de guerres imperialistes sagnants, com fou el cas després dels nazis, les invasions estadounidenques d'Iraq i Afganistan i la salvatge invasió israelita del Líban i la desintegració de Palestina.

Per aclarir el sentit de termes com autonomia, descentralització i autodeterminació, i aconseguir que aquestes descentralitzacions del poder es moguin en la direcció històrica progressista, és essencial plantejar algunes qüestions prèvies: Aquests canvis polítics propicien el poder i el control de la majoria dels treballadors i camperols sobre els mitjans de producció? Duen a un major poder popular a l'Estat i en els processos electorals o consoliden a satèl·lits demagogs defensors dels interessos de l'imperi, en que la desintegració d'un estat establert porta a la incorporació dels fragments ètnics en un imperi viciós i destructiu?